

بررسی رابطه بین انسجام خانواده، ادراک دانش‌آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان

✽ اکرم کریمی نژاد ا، محمدحسین مهبی نورالدین وند ب

ا. کارشناس ارشد آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مسجدسلیمان، (نویسنده مسئول)

Email: (karimi2911@gmail.com)

ب. استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مسجدسلیمان، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی.

Email: (mmohebi8392@gmail.com)

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین انسجام خانواده، ادراک دانش‌آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان بود. روش تحقیق این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان می‌باشند؛ که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تعداد ۲۵۰ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. ابزار جمع‌آوری داده‌های پژوهش شامل پرسش‌نامه انسجام خانوادگی سامانی (۱۳۸۲)، پرسش‌نامه جو آموزشی راف (۱۹۷۷)، پرسش‌نامه خودکارآمدی تحصیلی مورگان و جینکز (۱۹۹۹) و پرسش‌نامه محقق ساخته عملکرد تحصیلی بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد بین انسجام خانواده، ادراک دانش‌آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه چندگانه وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: انسجام خانواده، ادراک دانش‌آموز از جو مدرسه، خودکارآمدی تحصیلی، عملکرد تحصیلی

۱. مقدمه

زندگی تحصیلی، یکی از مهم ترین ابعاد زندگی اشخاص است که بر سایر ابعاد زندگی تأثیر فراوان دارد. در این بین یکی از مسائل و مشکلات اساسی زندگی تحصیلی افراد و نظام آموزشی هر کشور، مساله ی افت تحصیلی و پایین بودن سطح عملکرد تحصیلی دانش آموزان آن کشور است. این پدیده، علاوه بر زیان های هنگفت اقتصادی، سلامت روانی فراگیرندگان را مخدوش می نماید. توانایی دانش آموزان را در پاسخ دهی به مسایل مربوط به موضوع یا موضوعات خاص پیش بینی شده برای یک دوره آموزشی، عملکرد تحصیلی گویند (سجادی، صبا و عامری، ۱۳۹۵). با توجه به این که عملکرد تحصیلی از موضوعات مورد توجه پژوهشگران تعلیم و تربیت می باشد پی بردن به عوامل تأثیرگذار و پیشایندهای آن بسیار با اهمیت است، لذا بررسی و مطالعه خانواده به عنوان عمده ترین نهادهای اجتماعی و اولین نظام مؤثر در رشد و تحول کودکان از دیرباز مورد توجه محققان بوده است (زارع و سامانی، ۱۳۹۵). انسجام خانواده^۲ به عنوان یکی از کارکردهای خانواده است که با عملکرد تحصیلی مرتبط می باشد. انسجام خانواده را می توان به عنوان پیوند عاطفی^۳ بین اعضاء خانواده و حدی از استقلال فردی که شخص در سیستم خانواده^۴ تجربه می کند، تعریف کرد که سطحی از همبستگی بین اعضاء خانواده را نشان می دهد. خانواده، به ویژه خانواده منسجم نقش مهمی در سازگاری کودکان ایفا می کند. پژوهش ها حاکی از آن است که کودکان متعلق به خانواده منسجم^۵ توانایی خود را در تحقق بخشیدن به اهداف خود باور دارند، حمایت بین فردی بیشتری را ادراک می کنند و علاوه بر حس امنیت، عزت نفس بالاتری دارند. کودکان متعلق به خانواده منسجم رضایت از زندگی بیشتر، اثربخشی مثبت و جامعه پذیری بیشتری نشان خواهند داد، درحالی که کودکان متعلق به خانواده آشفته^۶ بیشتر مستعد پرخاشگری و ستیزه جویی^۷ هستند (السون و گورال^۸، ۲۰۱۵). لینگرن^۹ (۲۰۰۳؛ نقل از زارع، ۱۳۹۵) انسجام را به صورت احساس نزدیکی عاطفی با افراد دیگر تعریف می کند، از نظر او دو کیفیت مربوط به انسجام در خانواده، مشتمل بر تعهد و وقت گذراندن با هم است.

یکی دیگر از عواملی که می تواند با عملکرد تحصیلی دانش آموزان مرتبط باشد، ادراک از جو مدرسه است. محیط اجتماعی یا جو که بیانگر ادراک جمعی افراد از محیطی است که در آن قرار دارند و حاصل چگونگی تعاملات افراد با یکدیگر می باشد، در نظام های آموزشی اهمیتی خاص دارد. زیرا این نظام ها با گروه کثیری از دانش آموزان در ارتباط هستند و جو موجود در آن ها می تواند تجارب یادگیری و شخصیت ایشان را تحت تأثیر قرار دهد (بطیار، ۱۳۹۶). محیط کلاس نقش حیاتی و نیرومندی در عملکرد تحصیلی و روان شناختی و رفتاری دانش آموزان به عهده دارد (کاپرمینک، لیدبترز، امونز و بالت^{۱۰}، ۲۰۱۶). جو تحصیلی به عنوان کیفیت و شدت روابط میان فردی درون اجتماع مدرسه تعریف می شود که بر رشد روانی، اجتماعی و شناختی کودک تأثیر می گذارد (کاراتکین^{۱۱}، ۲۰۱۴). جو روان شناختی محیط یادگیری کلاس تأثیر معناداری بر ویژگی های اجتماعی و رفتارهای یادگیری دانش آموزان، باورهای مربوط به خود، اسنادهای علی، کاربرد راهبردها، انگیزش تحصیلی و اجتماعی، عملکرد هیجانی، درگیری یا تکالیف، ارزش های تحصیلی و عملکرد تحصیلی آنان دارد. ادراک از جو مدرسه، به عنوان کیفیت و شدت روابط میان فردی درون اجتماع مدرسه تعریف می شود که بر رشد روانی، اجتماعی و شناختی کودک تأثیر می گذارد. ادراک از جو مدرسه به عنوان کیفیت و مشخصه زندگی مدرسه ای نام برده شده است که شامل هنجارها، ارزش ها و انتظارات پشتیبانی کننده از امنیت جسمانی، احساسی و اجتماعی افراد است (بیر، گاسکینز، بلنک و چن^{۱۲}، ۲۰۱۵). محیط

¹ academic performance

²- family cohesion

³-emotional bond

⁴-family system

⁵-coherent family

⁶-turbulent family

⁷-aggression and conflict

⁸-Olson & Goral

⁹-Langern

¹ - Kuperminc, Leadbeater, Emmoñs & Blatt

¹ Karatekin

¹ -Bear,Gaskins, Blank & Chen ²

مدرسه یکی از حوزه های مهم زندگی دانش آموزان است؛ زیرا آن ها بسیاری از وقت خود را در مدرسه سپری می کنند. محیط مدرسه به جو روان شناختی و شکل فیزیکی مدرسه اشاره دارد (پنتریچ، ۲۰۱۲). وی، ردی و رودرز^۲ (۲۰۰۷) براساس پژوهش های پیشین، ابعاد ادراک از جو مدرسه را به چهار مولفه تقسیم کرده اند که در ادامه به توضیح هر کدام از آن ها پرداخته شده است: حمایت معلم؛^۳ معلمان نقش مهمی در سازگاری کودکان دارند. این تاثیر به گونه ای است که اگر دانش آموزان، معلم خود را کنترل کننده تر ادراک کنند و فرصت تصمیم سازی کمتری به آن ها داده شود، سطوح پایین تری از خودکارآمدی و انگیزش را نشان می دهند. حمایت همسالان؛^۴ نظریه بوم شناختی رشد انسان بر محیط مدرسه به عنوان عامل موثر بر رشد روابط با همسالان تاکید کرده است. روابط کودکان با همسالان می تواند مثبت یا منفی باشد. همسالان در بهترین حالت، مانند پلی بین خانواده و نقش های اجتماعی دوره بزرگسالی هستند. خودمختاری؛^۵ در نظریه خودتعیین گری^۶ دسی و رایان^۷ (۲۰۰۷) خودمختاری برابر با مستقل بودن نیست (که به فقدان وابستگی به دیگران اشاره دارد)، بلکه به نیاز فرد به احساس انتخاب و خودآغازگری در انجام اعمال و تکالیف اشاره دارد. خودمختاری به عنوان یکی از مولفه های ساختار کلاس در انتخاب اهداف تبحری و بالابردن انگیزه دانش آموزان موثر است. ثبات قوانین؛^۸ دانش آموزان از طریق قوانین می فهمند که معلم چه رفتاری را از آن ها انتظار دارد (کاراتکین، ۲۰۱۴).

یکی از عوامل روان شناختی-فردی که به نظر می رسد با عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتباط داشته باشد، خودکارآمدی تحصیلی است. خودکارآمدی تحصیلی بیانگر اطمینان فرد به توانایی خود در انجام موفقیت آمیز تکالیف تحصیلی در یک طراز مشخص می باشد. افراد داری خودکارآمدی ضعیف تکالیف و کارها را دشوار می بینند و این باعث افزایش استرس در آن ها می شود. در مقابل باورهای خودکارآمدی قوی باعث آرامش و نزدیکی به تکالیف مشکل می شود؛ بنابراین می تواند پیش بینی کننده قوی برای پیشرفت افراد باشد. خودکارآمدی هم چنین در یادگیری و پیشرفت مؤثر است. دانش آموزان دارای خودکارآمدی تحصیلی قوی در مقایسه با خودکارآمدی ضعیف به پیشرفت های بیشتری نائل می شوند. بندورا^۹ (۲۰۰۱) خودکارآمدی را دریافت و داوری فرد درباره مهارت ها و توانمندی های خود برای انجام کارهایی که در موقعیت های ویژه بدان ها نیاز است، تعریف می کند. از سویی دیگر، احساس خودکارآمدی افراد را قادر می سازد تا با استفاده از مهارت ها در برخورد با موانع، کارهای فوق العاده ای انجام دهند، بنابراین خودکارآمدی عاملی مهم برای انجام موفقیت آمیز عملکرد و مهارت های اساسی لازم برای انجام آن است. خودکارآمدی بر میزان تلاش برای انجام یک وظیفه اثر می گذارد. افرادی که به کارآمدی خود باور دارند برای غلبه بر موانع و مشکلات تلاش های مضاعفی می کنند (غیبی، ۱۳۹۵).

از جمله مطالعات انجام شده در این زمینه می توان اشاره کرد به تحقیقات، فراهانی و کرامتی (۱۳۹۵) که در مطالعه خود بر روی خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهر تهران به این نتیجه رسیده اند که خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبتی با عملکرد تحصیلی آن ها دارد. ارجمندی (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان رابطه انسجام خانواده، هوش معنوی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان، این نتیجه حاصل شد که انسجام خانواده و هوش معنوی پیش بینی کننده خوبی جهت عملکرد تحصیلی بودند. طلاچیان و بنی سی (۱۳۹۷) در پژوهشی نشان دادند که بین جو مدرسه و ابعاد آن با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه دوم ابتدایی رابطه وجود دارد. رضاییان، حراسی، ایمانی و صادقی (۱۳۹۸) در پژوهشی نشان دادند بین جو مدرسه و عملکرد تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد؛ بنابراین عملکرد تحصیلی دانش آموزان از طریق جو

¹ -Pintrich

² - Way, Reddy & Rhodes

³ -teacher support

⁴ -peer support

⁵ - autonomy

⁶ -self-determination

⁷ -Deci & ryan

⁸ stability of rules

⁹ -Bandura

مدرسه قابل پیش بینی می باشد. وانگ و هارتل^۱ (۲۰۱۶) در پژوهشی بر بر جو عاطفی کلاس درس تاکید می کنند و معتقدند که اگر جو آموزشی کلاس خوب باشد باعث افزایش مشارکت دانش آموزان در کلاس، کاهش رفتارهای مخرب و استفاده مناسب از زمان آموزش می شود. رفتار عاطفی معلم با دانش آموز بر یادگیری اثر دارد و منجر به پیشرفت تحصیلی می شود. نایلین^۲ (۲۰۱۷) در یک پژوهش طولی در مورد تأثیر عوامل مختلف خانوادگی و آموزشی بر روی عملکرد تحصیلی به این نتیجه رسید که عملکرد تحصیلی دانش آموزان با مؤلفه های زیادی از جمله، باورها، انتظارات والدین، اعمال انضباطی و مداخلات والدین، محیط عاطفی خانواده ارتباط دارد. موهانراج^۳ (۲۰۱۷) در پژوهشی در زمینه رابطه بین محیط خانواده (انسجام خانواده، تأکید بر مسائل اخلاقی، سازمان یافتگی، استقلال، درگیری) با سازگاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی به این نتیجه رسید که محیط خانواده با سازگاری و عملکرد تحصیلی رابطه دارد. سازگاری تحصیلی بیشترین رابطه را با عواملی چون (انسجام خانواده، سازمان یافتگی، تأکید بر مسائل اخلاقی) در ارتباط است. عملکرد تحصیلی بیشترین رابطه را با (استقلال، درگیری در محیط خانواده) دارد. ویکتور و کالن^۴ (۲۰۱۷) در مطالعات خود نشان داده اند که زمانی که دانش آموزان احساس می کنند در یک محیط شفاف، عادلانه و منصفانه قرار دارند، ثبات عاطفی بیشتری از خود نشان داده و عملکرد تحصیلی بهتری نیز دارند.

همچنین با توجه به مشکلات نظام آموزشی و مسائل تحصیلی در حوزه های برنامه های آموزشی و مفاد درسی در نظام آموزشی کشور، اتخاذ سیاست ها و تنظیم برنامه های آموزشی جهت جلوگیری از افت عملکرد تحصیلی ضروری می باشد؛ و هم چنین از طریق بررسی باورهای انگیزشی، راهبردهای شناختی و خود نظم دهی فراشناختی یادگیری و راهبردهای مدیریت منابع می توان موفقیت تحصیلی را در دانش آموزان با همکاری معلمان و مسئولان برای عملکرد تحصیلی بهتر ایجاد کرد (سجادی و همکاران، ۱۳۹۵). عوامل برون فردی و درون فردی متعددی می تواند با عملکرد تحصیلی ارتباط داشته باشد. از جمله عواملی برون فردی که بسیار روی آن تأکید شده، انسجام خانواده است. خانواده اساسی ترین نهاد جامعه پذیری کودکان به ویژه در سال های حساس اولیه زندگی است. خانواده، به ویژه خانواده منسجم نقش مهمی در سازگاری کودکان ایفا می کند (زارع و سامانی، ۱۳۹۵). از سوی دیگر جو و محیط مدرسه در پیشرفت یا افت تحصیلی دانش آموزان اهمیت بسیاری دارد. جو مدرسه در دانش آموزان مسئله ای است که در صورت عدم توجه به آن می تواند سبب افت و عدم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شود. (سیمپسون^۵ ۲۰۱۵). از آن جایی که خودکارآمدی بالا می تواند نقش تعیین کننده ای در پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش آموزان داشته باشد، پرداختن به آن ضروری می باشد. (بندورا، ۲۰۰۱). همچنین نتایج این مطالعه ضرورت ایجاد زمینه های بیشتر انسجام خانواده و ادراک از جو مدرسه مناسب همراه با خودکارآمدی بالا برای جلوگیری از کاهش عملکرد تحصیلی دانش آموزان را بیان می کند.

بر این مبنای هدف این پژوهش بررسی رابطه بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان می باشد.

۲- روش جمع آوری اطلاعات

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی می باشد. در تحقیق همبستگی محقق دویا چند دسته از اطلاعات مربوط به یک گروه یا یک دسته اطلاعات از دو یا چند گروه را در اختیار دارد این روش برای مطالعه میزان تغییرات یک یا چند عامل در اثر تغییرات یک یا چند عامل دیگر است. در این طرح صرفاً درجات همبستگی و روابط بین متغیر بررسی می شود. با توجه به شرایط آموزشی برنامه ریزی شده در کشور به دلیل شیوع بیماری کوید-۱۹ به صورت، آموزش غیرحضوری و مجازی انجام شد. برای گردآوری داده های پژوهش، پرسش نامه های پژوهش در بین دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان به صورت آنلاین و مجازی توزیع گردید و از آن ها خواسته شد تا دیدگاه ها و نظرات خود در ارتباط با گویه های

¹ Wang & Haertel

² Nailin

³ Mohanraj

⁴ Victor & Cullen

⁵ Simpson

پرسش نامه را بیان کنند. به منظور اطمینان از دقت و توجه شرکت کنندگان در پاسخ دادن به ابزار پژوهش، نسبت به چگونگی پاسخگویی به پرسش نامه توضیحاتی ارائه گردید. بعد از گردآوری این داده‌ها، خروجی داده های پرسش نامه ها گرفته با استفاده از روش های آماری مورد نظر، تجزیه و تحلیل قرار گرفته و گزارش شدند.

۳- جامعه، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان می باشد که تعداد ۱۱۹۵ نفر هستند و در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند؛ که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان^۱ و روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای، ۱۰ کلاس پنجم ابتدایی از ۶ مدرسه انتخاب و تعداد ۲۵۰ نفر از دانش آموزان به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

۴- ابزار جمع آوری اطلاعات.

۴-۱. پرسش نامه انسجام خانوادگی:

این پرسش نامه توسط سامانی (۱۳۸۲) بر پایه بررسی متون موجود در زمینه همبستگی و با الهام از الگوی ترکیبی آلسون^۲ (۱۹۹۹) ساخته شد. این مقیاس دارای ۲۸ پرسش است. رضویه و سامانی (۱۳۷۹) در بررسی این مقیاس بر پایه هشت عامل (همبستگی با پدر و مادر،^۳ مدت تعامل،^۴ مکان،^۵ تصمیم گیری،^۶ ارتباط عاطفی،^۷ روابط زناشویی^۸ و رابطه والدین با فرزندان^۹) کفایت این مقیاس را برای ارزیابی انسجام خانواده تأیید نمودند. شیوه نمره گذاری بر اساس مقیاس لیکرت می باشد که هر سوال حداقل ۱ و حداکثر ۵ نمره دارد. ضریب پایایی مقیاس به روش بازآزمایی ۰/۹۰ و به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ گزارش شده است (سامانی، ۱۳۸۲). هم چنین در بررسی دیگری سامانی (۱۳۸۱)، ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۷۹ و ضریب پایایی آن را با روش بازآزمایی ۰/۸۰ گزارش نمود. در تحقیق حاضر برای تعیین پایایی پرسش نامه انسجام خانوادگی، با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه شد.

۴-۲. پرسش نامه استاندارد جو آموزشی:

این پرسش نامه توسط راف (۱۹۷۷) ساخته شده و دارای ۵۰ سوال بوده است. هدف آن سنجش ادراک و انتظار آن ها از محیط تحصیلی و آموزشی (ادراک دانش آموزان از یادگیری، ادراک دانش آموزان از مدرسین، ادراک دانش آموزان از توانایی علمی خود، ادراک دانش آموزان از جو آموزشی و ادراک دانش آموزان از شرایط اجتماعی آموزش) می باشد. محیط یادگیری شامل کلیه ی شرایط و امکانات فیزیکی، روانی، عاطفی، عوامل فرهنگی و اجتماعی است که بر رشد و توسعه ی یادگیرنده در یک موسسه آموزشی تاثیر می گذارد (نیاز آذری، ۱۳۹۲). این پرسش نامه بر اساس مقیاس لیکرت (کاملاً مخالفم، ۱؛ مخالفم، ۲؛ نظری ندارم، ۳؛ موافقم، ۴؛ کاملاً موافقم، ۵) می باشد. در پژوهش نیاز آذری (۱۳۹۲)، برای تعیین پایایی پرسش نامه، از روش آلفای کرونباخ استفاده خواهد شد که ضرایب آلفای کلی برای پرسش نامه ۰/۸۸ و برای ابعاد محیط آموزشی: یادگیری، مدرسین، توانایی علمی، جو آموزشی، شرایط اجتماعی به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۲، ۰/۷۱ و ۰/۷۳ و ۰/۷۱ بود. ضریب آلفای کلی برای پرسش نامه ۰/۸۵ و برای ابعاد محیط آموزشی: یادگیری، مدرسین، توانایی علمی، جو آموزشی، شرایط اجتماعی به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۵، ۰/۷۳، ۰/۷۸ و ۰/۷۹ بدست آمد.

¹ Krejcie & Morgan

² Ulson

³ solidarity with father and mother

⁴ interaction period

⁵ the place

⁶ decision making

⁷ emotional communication

⁸ feminine relationship

⁹ relationship between parents and children

۳-۴. پرسش نامه خودکارآمدی تحصیلی:

این مقیاس توسط مورگان و جینکز (۱۹۹۹) طراحی شد. این مقیاس دارای ۳۰ سؤال و سه زیرمقیاس: استعداد، کوشش و بافت است. ماده‌های این مقیاس با طیف لیکرت دارای پاسخ چهاردرجه‌ای ۴ (کاملاً موافقم) ۳ (تا حدودی موافقم)، ۲ (تا حدودی مخالفم) و ۱ (کاملاً مخالفم) است؛ و سؤال‌های ۴، ۵، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۲، ۲۲۰ و ۲۳ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. سازنده مقیاس میزان همسانی درونی مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۲ گزارش کرده است. همچنین، ضریب آلفای کرونباخ سه زیرمقیاس استعداد و کوشش و بافت به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۶ و ۰/۷۰ گزارش شده است (جمالی، نوروزی و طهماسبی، ۱۳۹۲). در ایران در پژوهش جمالی و همکاران (۱۳۹۲) نیز به منظور به دست آوردن پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب پایایی برای خودکارآمدی کلی ۸/۳۱ خرده مقیاس‌های استعداد ۰/۸۳۳، بافت ۰/۸۱۲ و تلاش ۰/۵۹ به دست آوردند. همچنین در پژوهش حاضر ضرایب پایایی پرسش نامه خودکارآمدی تحصیلی با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای خودکارآمدی ۰/۷۰ و خرده مقیاس‌های استعداد ۰/۸۲۳، بافت ۰/۸۳۰ و تلاش ۰/۶۸ به دست آمد.

۴-۴. پرسش نامه محقق ساخته عملکرد تحصیلی:

در پژوهش حاضر ارزیابی عملکرد تحصیلی عبارت است از نمره ای که آزمودنی از آزمون محقق ساخته ۴۸ سوالی عملکرد تحصیلی پایه پنجم ابتدایی (دروس: علوم، ریاضی و فارسی) بدست می آورد. برای تدوین سوالات پرسش نامه عملکرد تحصیلی با استفاده از اطلاعات جدول مشخصات سنجش و منابع موجود ۵۵ سؤال برای آزمون مقدماتی طراحی شد. در فرایند اجرا، از کتاب علوم، ریاضی و فارسی پایه پنجم استفاده شد. سپس سوال های پرسش نامه متناسب با جدول مشخصات طرح شد و بر روی گروهی از دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی اجرا گردید. پس از تأیید روایی پرسش نامه، تعداد هفت پرسش حذف گردید و در نهایت، ۴۸ سؤال برای پرسش نامه نهایی تعیین شد. روش نمره گذاری با طیف لیکرت به صورت (کاملاً مخالفم=۰، مخالفم=۱، نظری ندارم=۲، موافقم=۳، کاملاً موافقم=۴) انجام شد. لازم به ذکر است روایی آزمون به روش استفاده از نظر تعدادی از آموزگاران مجرب پایه پنج ابتدایی و همین طور استاد راهنمای پایان نامه مورد تأیید قرار گرفت؛ و پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ محاسبه شد؛ که نشان می دهد آزمون محقق ساخته عملکرد تحصیلی از لحاظ پایایی در سطح خیلی خوب قرار دارد.

۱. افته ها

یافته های مربوط به بررسی فرضیه های پژوهش:

فرضیه اول: بین انسجام خانواده با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد.

جدول ۱: ضریب همبستگی پیرسون بین انسجام خانواده با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی

در پژوهش حاضر

وجود ارتباط	عملکرد تحصیلی			متغیر
	تعداد	سطح معناداری	ضریب همبستگی	انسجام خانواده
دارد	۲۵۰	۰/۰۰۰	۰/۵۲۲	

با توجه به داده‌های جدول ۱، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری $P < ۰/۰۵$ بوده و با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی پیرسون فرضیه‌ی اول پژوهش تأیید می‌شود.

¹.talent

².try

³.tissue

فرضیه دوم: بین ادراک دانش آموز از جو مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد.

جدول ۲: ضریب همبستگی پیرسون بین ادراک دانش آموز از جو مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر

متغیر	آماره	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
عملکرد تحصیلی	-							
ادراک دانش آموزان از یادگیری	۰/۶۵۷	-						
ادراک دانش آموزان از مدرسین	۰/۶۶۲	۰/۹۸۷	-					
ادراک دانش آموزان از توانایی علمی خود	۰/۶۸۷	۰/۹۷۶	۰/۹۸۸	-				
ادراک دانش آموزان از جو آموزشی	۰/۷۹۶	۰/۹۰۸	۰/۹۲۱	۰/۹۴۱	-			
ادراک دانش آموزان از شرایط اجتماعی آموزش	۰/۸۲۱	۰/۸۸۹	۰/۹۰۲	۰/۹۲۵	۰/۹۸۴	-		
ادراک از جو تحصیلی	۰/۷۴۴	۰/۹۷۴	۰/۹۸۲	۰/۹۸۹	۰/۹۷۵	۰/۹۶۴	-	

با توجه به داده‌های جدول ۲، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری در همه‌ی مولفه‌های ادراک از جو تحصیلی $P < 0/05$ بوده و با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی پیرسون می‌توان بیان داشت که بین مولفه‌های ادراک از جو تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه بین مولفه‌های ادراک از جو تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر

شاخص‌های آماری	نسبت F			ضریب تعیین $RS(R^2)$	همبستگی چندگانه MR
	(خطی بودن رگرسیون)				
احتمال p (برای خطی بودن رگرسیون)	F = ۱۱۹/۷۳۱			$R^2 = 0/474$	$R = 0/689$
متغیر	B	β	آماره t	سطح معناداری sig.	ثابت
ثابت	۴/۵۵۸	-	۲/۴۶۸	۰/۰۱۴	
ادراک دانش آموزان از یادگیری	۰/۸۷۶	۱/۵۴۶	۴/۳۷۱	۰/۰۲۱	
ادراک دانش آموزان از مدرسین	۰/۷۹۵	۱/۱۶۳	۳/۹۸۴	۰/۰۰۳	
ادراک دانش آموزان از توانایی علمی خود	۰/۸۰۶	۱/۲۴۵	۴/۰۸۵	۰/۰۰۴	
ادراک دانش آموزان از جو آموزشی	۰/۷۵۳	۱/۰۸۷	۳/۶۵۹	۰/۰۱۳	
ادراک دانش آموزان از شرایط اجتماعی آموزش	۰/۹۸۳	۱/۵۹۸	۴/۶۲۶	۰/۰۰۰	

همان‌طور که در جدول ۳، مشاهده می‌شود طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود (Enter)، ضریب همبستگی چندمتغیری برای ترکیب خطی مولفه‌های ادراک از جو تحصیلی با عملکرد تحصیلی برابر با $MR = 0/689$ و $R^2 = 0/474$ می‌باشد که در سطح $0/05$ معنادار می‌باشد. بنابراین می‌توان بیان داشت که بین ادراک دانش آموز از جو مدرسه با

عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد و فرضیه ی دوم پژوهش تایید می گردد.

فرضیه سوم: بین خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد.

جدول ۴: ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه های خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر

پایه پنجم در پژوهش حاضر

متغیر	آماره				
	۵	۴	۳	۲	۱
عملکرد تحصیلی					-
استعداد				-	۰/۷۰۳
کوشش			-	۰/۹۸۹	۰/۶۹۲
بافت		-	۰/۸۶۹	۰/۸۷۲	۰/۶۸۰
خودکارآمدی	-	۰/۹۳۸	۰/۹۸۶	۰/۹۸۷	۰/۷۱۳

با توجه به داده های جدول ۴، مشاهده می شود که سطح معنی داری در همه ی مولفه های خودکارآمدی بین مولفه های خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی دار وجود دارد.

جدول ۵، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه بین مولفه های خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان

دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر

شاخص های آماری	نسبت F		ضریب تعیین RS(R ²)	همبستگی چندگانه MR
	خطی بودن (رگرسیون)	خطی بودن (رگرسیون)		
احتمال p (برای خطی بودن رگرسیون)	F = ۸۶/۶۹۶		R ² = ۰/۵۱۴	R = ۰/۷۱۷
متغیر	B	β	آماره t	سطح معناداری sig.
ثابت	۲/۶۰۸	-	۳/۳۶۴	۰/۰۰۱
استعداد	۰/۳۳۶	۰/۶۷۰	۲/۲۱۸	۰/۰۲۷
کوشش	۰/۱۸۹	۰/۲۸۲	۳/۱۶۸	۰/۰۰۲
بافت	۰/۱۷۱	۰/۲۸۹	۳/۱۶۶	۰/۰۰۲

همان طور که در جدول ۵، مشاهده می شود طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود (Enter)، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی مولفه های خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی برابر با MR = ۰/۷۱۷ و R² = ۰/۵۱۴ می باشد که در سطح ۰/۰۵ معنادار می باشد. بنابراین فرضیه ی سوم پژوهش تایید می گردد.

فرضیه چهارم: بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه چندگانه وجود دارد.

جدول ۶، ضریب همبستگی پیرسون بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه، خودکارآمدی تحصیلی

و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر

متغیر	آماره			
	۴	۳	۲	۱

			-	عملکرد تحصیلی
		-	۰/۵۲۲	انسجام خانوادگی
	-	۰/۳۶۳	۰/۷۴۴	ادراک از جو تحصیلی
-	۰/۹۵۰	۰/۳۳۹	۰/۷۱۳	خودکارآمدی تحصیلی

با توجه به داده‌های جدول ۶، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری در انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی دار وجود دارد. جدول ۷، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر

همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین RS(R ²)		نسبت F (خطی بودن رگرسیون)	شاخص‌های آماری
				احتمال p (برای خطی بودن رگرسیون)
R = ۰/۷۹۲	R ² = ۰/۶۲۷		F = ۱۳۸/۱۰۰	P = ۰/۰۰۰
سطح معناداری sig.	آماره t	β	B	متغیر
۰/۰۴۱	۱/۴۴۴	-	۱/۱۴۳	ثابت
۰/۰۰۰	۶/۹۶۱	۰/۲۹۱	۰/۰۵۹	انسجام خانوادگی
۰/۰۰۰	۴/۵۰۶	۰/۵۶۵	۰/۰۵۵	ادراک از جو تحصیلی
۰/۰۲۲	۴/۵۵۷	۰/۶۵۴	۰/۰۶۸	خودکارآمدی تحصیلی

همان‌طور که در جدول ۷، مشاهده می‌شود طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود (Enter)، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی برابر با MR = ۰/۷۹۲ و R² = ۰/۶۲۷ می‌باشد که در سطح ۰/۰۵ معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه ۴ چهارم پژوهش تایید می‌گردد.

۲. بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان بود.

با توجه به داده‌های جدول ۱، مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری $P < ۰/۰۵$ بوده و با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی پیرسون می‌توان بیان داشت که بین انسجام خانواده با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر پایه پنجم شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با نتایج یافته‌های ارجمندی (۱۳۹۷)؛ نایلین (۲۰۱۷)؛ موهانراج (۲۰۱۷)؛ همسو و همخوان می‌باشد. نتایج نشان داد، دانش‌آموزانی که از انسجام خانوادگی بالاتری برخوردار بودند وضعیت تحصیلی بهتری داشتند. این انسجام بالای خانوادگی سبب شده است که وضعیت درسی این گروه از دانش‌آموزان بهتر بوده و کمتر دچار افت تحصیلی شوند. این یافته بیان‌کننده آن است که دانش‌آموزان با معدل بالاتر دارای خانواده منسجم‌تر هستند. این گروه از دانش‌آموزان از افت تحصیلی کمتری برخوردار هستند و حتی می‌توان بیان کرد که فاقد فرسودگی تحصیلی هستند. همچنین خانواده‌های متعادل در بعد انسجام، به خاطر ایجاد پیوند عاطفی استوار و رابطه گرم و صمیمی میان اعضای خود، همواره حس تعلق و پذیرش در سیستم خانواده و احساس مسئولیت متقابل را در فرزندان به وجود می‌آورند. در چنین خانواده‌هایی اعضای نسبت به خواسته‌ها، ارزش‌ها و علائق هم حساس هستند و برای یکدیگر وقت و انرژی صرف می‌کنند. آنان پیشرفت، رفاه و آسایش همدیگر را می‌خواهند و برای کم کردن مشکلات اعضای خانواده، خود را مسئول می‌دانند (ارجمندی،

(۱۳۹۷). در یک بررسی کلی می توان چنین نتیجه گرفت که هر چه محیط خانواده در جهت ترغیب دانش آموز به ابراز احساسات و عقاید و شرکت دادن آن ها در بحث و تصمیم گیری نقش داشته باشد، به ارتقا پیشرفت تحصیلی در آن ها کمک می کند.

با توجه به داده های جدول ۲ مشاهده می شود که سطح معنی داری در همه ی مولفه های ادراک از جو تحصیلی $P < 0/05$ بوده و با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی پیرسون می توان بیان داشت که بین مولفه های ادراک از جو تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی دار وجود دارد. بنابراین می توان بیان داشت که بین ادراک دانش آموز از جو مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با نتایج یافته های رضاییان و همکاران (۱۳۹۸)؛ طلاچیان و بنی سی (۱۳۹۷)؛ ویکتور و کالن (۲۰۱۷)؛ وانگ و هارتل (۲۰۱۶)؛ همسو و همخوان می باشد. نتایج نشان داد، بی شک دانش آموزانی که داری عملکرد تحصیلی بالایی هستند، توانمندی بیشتری در شکوفایی استعدادها، خلاقیت، پیشرفت تحصیلی و کارایی دارند. همچنین برای رسیدن به اهداف خود سرسختانه تلاش می کنند، برعکس دانش آموزانی که از عملکرد تحصیلی پایینی برخوردار هستند معمولاً احساس افسردگی، اندوه، خستگی، درماندگی و ناامیدی می کنند و در برابر مشکلات تحصیلی، ناتوان و عاجز هستند و لازمی تحقق و ایجاد عملکرد بهتر در بین دانش آموزان کمک به آن ها برای افزایش خودکارآمدی است. معلمان می توانند با ایجاد جو تعامل مشارکتی، تکالیف جذاب و تاکید بر معناداری و با اهمیت بودن تکالیف و مسائل مربوط به محیط تحصیلی بپردازند و از این طریق بر سرزندگی دانش آموزان بیافزایند. مدیر مدرسه نیز با ایجاد روحیه مشارکت پذیری در دانش آموزان، معلمان و اولیای دانش آموزان در اداره ی مدرسه می تواند جو عاطفی و شادی ایجاد کند و با ایجاد جو احترام متقابل میان معلمان و دانش آموزان زمینه ارتقای کیفیت آموزشی و برنامه ریزی آموزشی ثمربخش و احساس رضایت مندی را در مدرسه به وجود می آورد (احمدی، ۱۳۹۷). همچنین با نظر به نتایج پژوهش، می توان گفت که جو مدارس نقش بسیار مهمی در عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ایفا می نماید. چنان چه جو مدرسه مثبت و سازنده و جذاب باشد، انگیزه و علاقه دانش آموزان برای تحصیل و رشد و پیشرفت خواهد بود اما در صورتی که جو مدرسه همسو با علایق دانش آموزان نباشد، آنان انگیزه کمتری برای حضور در مدرسه و و رشد و پیشرفت خواهند داشت.

با توجه به داده های جدول ۵، مشاهده می شود که سطح معنی داری در همه ی مولفه های خودکارآمدی بین مولفه های خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی دار وجود دارد. بنابراین می توان بیان داشت که بین خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با نتایج یافته های فراهانی و کرامتی (۱۳۹۵)؛ فارلا و همکاران (۲۰۱۸)؛ چانگ و سالومون (۲۰۱۸)؛ همسو و همخوان می باشد. با توجه به نتایج می توان بیان کرد که، باورهای خود کارآمدی بر انتخاب های افراد و فعالیت هایی که انجام می دهند، تأثیر می گذارد و افراد تمایل دارند به فعالیت هایی بپردازند که از انجام دادن آن ها احساس اطمینان کنند و از فعالیت هایی که احساس می کنند توانایی انجام دادن آن ها را ندارند پرهیز نمایند، باورهای خودکارآمدی تعیین می کند که افراد تا چه اندازه برای فعالیت های خود انرژی صرف می کنند و تا چه میزان در برابر موانع مقاومت می نمایند. (نقل از غیبی، ۱۳۹۵). به طور کلی هنگامی که افراد بر این باور باشند که قابلیت ها و توانایی های لازم برای انجام کار یا فعالیتی را دارند، برای انجام آن تکلیف وقت بیشتری صرف نموده و در نهایت به نتایج بهتری دست پیدا خواهند کرد. خودکارآمدی تحصیلی هم چنین روی یادگیری و پیشرفت تحصیلی تأثیر بسیاری می گذارد. در نتیجه خودکارآمدی تحصیلی جز عواملی است که در عملکرد تحصیلی نقش زیادی دارد و دانش آموزان دارای خودکارآمدی بالا در مقایسه با دانش آموزان دارای خودکارآمدی پایین به پیشرفت های بیشتری نایل می شوند. شواهد تجربی نشان داده اند که دانش آموزان دارای خودکارآمدی بالا در انجام تکالیف مدرسه و آزمون های مربوط به نوشتن، نمرات بالایی داشته اند؛ بنابراین خودکارآمدی تحصیلی تعیین کننده و پیش بینی کننده قوی برای سطح پیشرفتی است که دانش آموزان به آن نایل می شوند (فراهانی و کرامتی، ۱۳۹۵).

با توجه به داده‌های جدول ۷ مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری در انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم در پژوهش حاضر رابطه خطی و معنی‌دار وجود دارد و فرضیه چهارم تایید شد. بنابراین می‌توان بیان داشت که بین انسجام خانواده، ادراک دانش آموز از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان رابطه چندگانه وجود دارد. در مجموع می‌توان گفت هر چه میزان انسجام خانواده، ادراک از جو مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان افزایش پیدا کند می‌توان عملکرد و پیشرفت تحصیلی بهتری را از آنان انتظار داشت.

هر مطالعه‌ای به طور اجتناب‌ناپذیر دچار محدودیت می‌گردد که تفسیر یافته‌ها را در بستر محدودیت‌ها ضروری می‌سازد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت پژوهش حاضر از نوع همبستگی می‌باشد، بنابراین نتیجه‌گیری علی و معلولی از آن با محدودیت روبه‌روست. عدم کنترل متغیرهای مزاحم از دیگر محدودیت‌های این پژوهش می‌باشد. و با توجه به گستره‌ی نظری موجود، یافته‌ها و محدودیت‌های حاضر، پیشنهاد می‌شود در کتب درسی عوامل موثر در تحکیم و انسجام خانواده مد نظر قرار گرفته و جنبه کاربردی تری به خود بگیرد. با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر رابطه جو مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود دست‌اندرکاران آموزش و پرورش جهت بهبود جو مدرسه راه کارهایی را به کار گیرند تا جو مدرسه جوی نشاط آور و سبب افزایش انگیزه و سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان گردد.

۳. قدردانی

با تشکر و قدردانی از مدیران و دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان و دانشگاه آزاد اسلامی که نهایت همکاری را با نگارندگان این پژوهش انجام دادند.

۴. منابع

- ارجمندی، پریا. (۱۳۹۷). رابطه هوش معنوی و انسجام خانواده با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر راهنمایی شهر یاسوج. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- احمدی، سهیلا. (۱۳۹۷). رابطه جو مدرسه با حس تعلق به مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. مقاله پژوهشی، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سیزدهم، شماره ۴.
- بطیار، عاطفه. (۱۳۹۶). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزند پروری و ادراک از جو مدرسه در دانش‌آموزان دوره ابتدایی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود
- جمالی، مرتضی؛ نوروزی، محمدحسین و طهماسبی، عباسعلی. (۱۳۹۲). رابطه سرزندگی تحصیلی از طریق باورهای خودکارآمدی تحصیلی. مجله مطالعات آموزش و یادگیری. دوره هفتم، شماره اول، پیاپی ۶۸/۱، صفحه‌ی ۱-۲۴.
- رضاییان، محمد؛ حراسی، حسین، ایمانی، جواد و صادقی، محمد. (۱۳۹۸). رابطه‌ی جومدارس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. سومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- رضویه، اصغر و سامانی، سیامک. (۱۳۷۹). مقایسه‌ی همبستگی خانوادگی دختران و پسران به پدر و مادر، چهارمین سمینار بهداشت روانی و اختلالات رفتاری کودکان و نوجوانان، زنجان: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی.
- زارع، م؛ و سامانی، س. (۱۳۹۵). بررسی نقش انعطاف‌پذیری و انسجام خانواده در هدف‌گرایی فرزندان.
- سجادی، سید محمد؛ صبا، صادق و عامری، امیر. (۱۳۹۵). بررسی رابطه انگیزه پیشرفت با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان کرمان. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان، ۱(۱): ۶۳-۶۷.
- سامانی، سیامک و خیر، محمد. (۱۳۸۲). «بررسی و مقایسه‌ی میزان اعتقاد به ارزش‌های گروه‌های سنی ۶.

طلاچیان، ملیحه و بنی سی، پریناز. (۱۳۹۷). رابطه جو مدرسه با میزان خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر تهران. چهارمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روان شناسی آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران.

غیبی، مریم. (۱۳۹۵). رابطه بین سبک های یادگیری و خودکارآمدی در دانشجویان دوره کارشناسی گروه های تحصیلی (علوم انسانی، فنی-مهندسی و علوم پایه) دانشگاه شهید بهشتی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، مدیریت و برنامه ریزی آموزش عالی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

فراهانی، منا و کرامتی، هومن. (۱۳۹۵). بررسی رابطه خودکارآمدی با نگرش و عملکرد تحصیلی درس ریاضی در دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهر تهران. فصلنامه علمی پژوهشی علوم انسانی دانشگاه الزهرا (س). سال دوازدهم. شماره ۴۲. نیاز آذری، کیومرث. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر شادابی و نشاط در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه شهرستان ساری، مطالعات برنامه ریزی آموزشی، سال دوم، شماره سوم، ۳۵-۵۷.

Bear GG, Gaskins C, Blank J, Chen FF. (2015). Delaware School Climate Surveys Technical Manual. Delaware Positive Behavior Support Project (DE-PBS). a collaboration between the Center for Disabilities Studies at the University of Delaware and the Delaware Department of Education.

Banduran, A. (2001). Guide for Constructing Self-Efficacy Scales. Stanford, CA, USA: Stanford University.

Kuperminc, G. P., Leadbeater, B. j., Emmons, C., & Blatt, S. J. (2016). Perceived school climate and difficulties in the social adjustment of middle school students. Applied Developmental Science, 1, 76-55.

Karatekin, Kadir. (2014). Environmental literacy in Turkey primary schools social studies textbooks. Procedia -Social and Behavioral Sciences. 46(2): 3519-3523.

Mohanraj, R. (2017). Perceived family environment in relation to adjustment and academic achievement. Journal of the Indian Academy of Applied Psychology, 31(1-2), 18-23.

Nailin, X. (2017). Family factors and student outcomes. Rand Corporation, Ph.D. ERIC Document Reproduction Service, Retrieved.

Pintrich, P. R. (2012). Multiple goals, multiple pathways: the role of goal orientation in learning and achievement, Journal of Educational Psychology, 92, 544-555.

Victor B, Cullen J B. (2017). The organizational bases of ethical work climates. Administrative Science Quarterly; 33: 101-125.

Way, N., Reddy, R. & Rhodes, J. (2013). Students' perceptions of school climate during the middle school years: associations with trajectories of psychological and behavioral adjustment. Am J Community Psychol, 40, 194-213.

wang, m.c.&, Haertel, G.(2016) Toward a knowledge base for school learning. Review of Educational Research, 63.249, -94.